

Külakoolid elavad viimsepäeva hirmus

Tänavu kevadel kõlab viimane koolikell viies väikeses maakoolis. Nende õpilased hakkavad käima lähimas koolis, kuid enamik õpetajaid jääb tööta.

KRISTEL KIRSS
MALLE PAJULA

Valgamaa Sangaste valla Restu põhikooli algklasside õpetaja Maie Villi meel läheb viimasele koolikellale mõeldes nukraks. Kolm aastat õhus olnud kahtlused kooli sulgemise kohta osutusid tõeks.

“Kooli kinni panemise vastu olid nii õpilased, õpetajad kui ka ümberkaudne rahvas. Inimesed on vallavalitsuses pettunud, sest kool oli küla süda. Kui kool kaob, sureb ka küla välja,” ütles Vill.

Praegu käib Restu koolis 33 õpilast. Sügisel hakkavad nad õppima endisest koolimajast nelja kilomeetri kaugusel Keeni põhikoolis. Villi sõnul oleks vald võinud kooli lasterohkemat aega ootama jätta, sest ümberkaudu elab noori peresid, kel juba praegu mitu last.

Õpetajanna on mures ka töötuks jäävate noorte kolleegide pärast, kel pole pedagoogina jätkamiseks nõutavat haridust. “Eriharidusega on meie koolis vaid mina ja direktor. Mulle tegi naaberkool juba tööpakkumise. Aga ikkagi on kurb mõelda, et mõisaaegne koolihoone jääb tuulte meelevalda,” ütles Vill.

Sangaste vallavanema Rein Oru sõnul pole praegu veel teada, millist kasutamist koolimaja leiab. “Õpilaste sõidumured on meil aga lahendatud,” kinnitas vallavanem.

Õpetaja peavarjuta

Võru maakonna Sõmerpalu valla volikogu on juba mitu korda arutanud 60 õpilasega Kurenurme põhikooli ja 17 õpilasega Sulbi algkooli sulgemist. Lõppotsus langeatakse järgmisel nädalal. Vallavanem Lennart Ermeli sõnul on volikogus nii sulgemise pooldajaid kui vastaseid, kuid esialgu paistab, et koolid jäävad veel aastaks tööle.

“Mis aasta pärast saab, ei tea. Kuna teised koolid on lähedal, ei peaks lapsed kodust väga kaugel haridust saama. Pigem seisneb probleem selles, et kooli ümber olev niigi väike küla jääb lähiajal veelgi vaiksemaks, sest kool on paiga tuiksoon,” nentis Ermel.

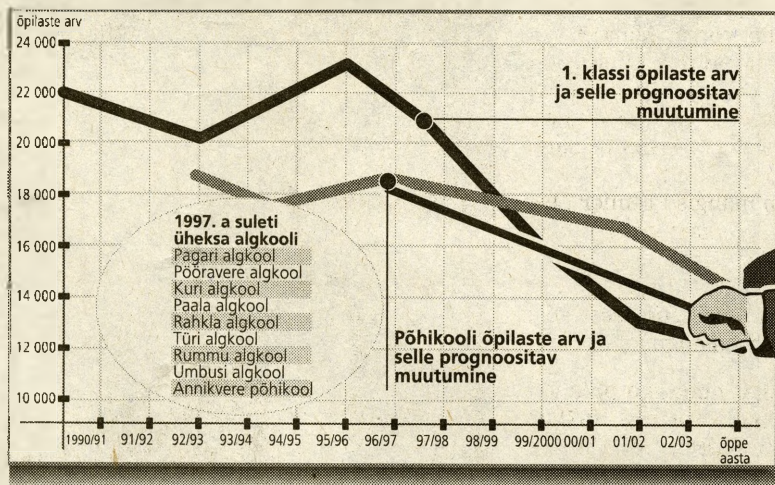
Sulbi algkooli õpetaja Ines Urm elab juba mitu kuud ebakindluses, sest ta ei tea, millal kool suletakse. Kooli likvideerimise korral ootab teda lisaks töö kaotamisele peavarjuta jäämise oht, sest õpetajanna elab praegu koolimajas.

Väikseid võrulasi pole kuskilt võtta

Võru maakonna haridusosakonna juhataja Arvi Leoski sõnul on mitme valla esindajad koolide sulgemist arutanud, kuid esialgseil andmeil tänavu nende maakonnas

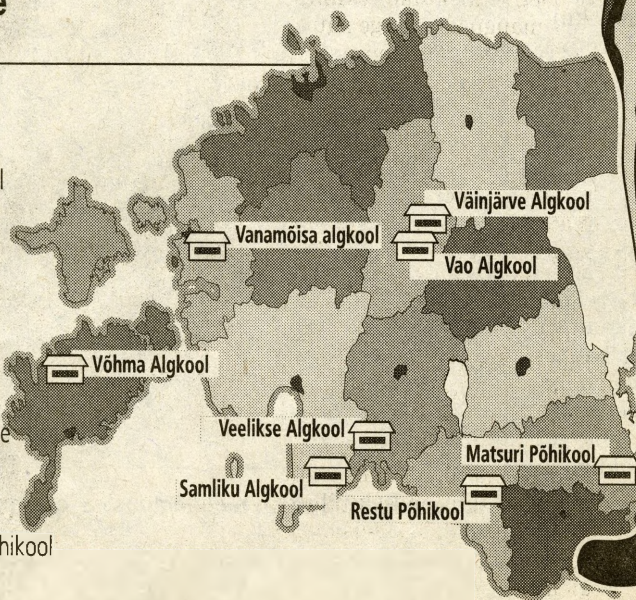
Õpilaste arv Eesti koolides kahaneb

Väikekoole ähvardab sulgemine, sest nende klassid jäävad aina tühjemaks.

Sügiseks suletakse algkoolid:

- Vanamõisa algkool Lihula vallas Läänemaal
- Võhma algkool Mustjõe vallas Saaremaal
- Samliku ja Veelikse algkool Pärnumaal
- Restu põhikool Valgamaal
- Vao ja Väinjärve algkoolid liidetakse kohalike lasteaedadega, mille tulemusena luuakse Vao ja Ervistu lasteaed-algkoolid
- Põlvamaal Värskas vallas muudetakse Matsuri põhikool 6-klassiliseks algkooliks

Allikas: haridusministeerium, maakondade haridusosakonnad

veel ühtki kooli kinni ei panda. “Seevastu ootab lähiaastatel see saatus kindlasti paljusid koole, sest kuue aasta pärast õpib esimeses neljas klassis tuhat õpilast vähem kui praegu,” ütles Leoski.

“See protsess on nukker, kuid paratamatu. Koole saaks päästa vaid migratsioon teistest piirkondadest, omal pole meil kuskilt lapsi juurde võtta,” nentis Leoski.

Rapla maavalitsuse haridusnõunik Helder Rahuoja sõnul pole nende maakonnas lähiaastatel ohus mitte alg-, vaid põhikoolid. Rahuoja sõnul kaovad Järvakandi gümnaasiumi juurest vene klassid. Järvakandi gümnaasiumis on 245 õpilast, neist 8 õpib vene keeles.

Pärnumaal suletakse selle õppeaasta lõpus kaks neljaklassilist algkooli 11 õpilasega Vändra valla Samliku algkool ja Tali valla Veelikse algkool, kus õpib üheksa last. Lapsed asuvad õppima vanast koolist 10–20 kilomeetri kaugusel.

Pärnu maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna juhataja Avo Jussi ennustab, et umbes kuue aasta pärast kaob ka Saare valla Jäära kuueklassiline kool. Praegu on vald seda koos Kanaküla algkooliga püüdnud elus hoida.

Kooliraha valdade kätte

TUULI PÄRG

haridusministeeriumi
eelarvetalituse juhataja

Uuest õppeaastast jagab riik kohaliku omavalitsuse alg-, põhija keskkoolidele raha uutmoodi. Jagama hakatakse omavalitsuste koefitsientide järgi, mille aluseks on õpilaste arv koolides. Nii saavad vallad ise õiguse otsustada, kui palju raha ühele või teisele oma valla koolile anda.

Paljude omavalitsuste jaoks ei muutunud midagi, sest ka seni on nad läbi maakonna enam-vähem sama palju raha saanud. Ent on ka valdu, mis hakkavad uue süsteemi järgi vähem raha saama. Kaotajateks on enamasti vallad, kus on lähestikku palju väikesi koole ning nii tihe koolivõrk pole põhjendatav piirkonnas iseärasustega, näiteks teedevõrguga. Kui koolid leiavad, et riigilt saadav raha pole õpeta-

jate palkadeks piisav, saavad nad seda alati omavalitsuselt juurde taotleda.

Eestis on ka täiesti erandlike valdu, mis saavad lisaks koefitsiendi järgi arvestatud rah summale veel lisa juurde. Need on omavalitsused, kus koolivõrk on põhjendatult selline, nagu ta on. Erandlike valdade hulka kuuluvad näiteks väikesaared, hõreda asustusega, piiräärsed ja kakskeelsed vallad. Eestis on ka metsakülasid, kuhu viib vaid üks tee. Lapsed peavad oma haridusteed seelses külakoolis jätkata saama, sest lähim kool asub küll metsa taga, aga sinna ei ole transporti.

Õppeaasta algusesse on planeeritud nn tasandusaeg, mil ei tohi ühegi valla kooliraha suureneda ega väheneda rohkem kui kaks protsenti. Lisaks jääb teatud summa maavanema käsutusse, mille jagamiseks on tal vabad käed.

Lauri H. Talve